
DE JONGEN

DOOR J. M. WESTERBRINK—WIRTZ

I

Er zijn in dit leven ondernemingen, waaraan zich te wagen feitelijk slechts vergund moest zijn aan wie zich volbloed idealist of volslagen cynicus voelt.

Wellicht geldt deze waarschuwing nooit zoozeer, dan wanneer het er om gaat de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor de opvoeding van eens anders kinderen.

De Hooghuizens nu, mijnheer en mevrouw, waren volstrekt geen in hooger sferen levende idealisten. Ieder van hun talrijke kennissen zou op elk uur van den dag bereid zijn gevonden te getuigen, dat ze zeer bruikbare menschen waren.

Mijnheer, leeraar aan de H. B. S., had succes met zijn leerlingen. Ze moesten al ver beneden peil zijn, wanneer ze voor zijn vak niet behoorlijk klaar kwamen. Verder ging zijn belangstelling in de jongelui, die hij elke week enkele uren voor zich had, niet.

Gebeurde het soms, dat een buitenstaander hem naar een van hen vroeg, dan had zijn antwoord altijd betrekking op de cijfers, die ze voor zijn vak behaalden. „Die en die? O, wel een aardige jongen. Altijd een zeven of een acht. Dat meisje, nou, als u mij vraagt, ik geef er niet veel voor, dat er iets van haar terecht komt.”

En wanneer een ander leeraar in 't laatste geval meende te moeten opmerken: „Toch wel een aardig kind. Zit een goed hart in. Is altijd even voorkomend en behulpzaam,” dan haalde hij z'n schouders op en zei: „hm, kan wel zijn,” met de duidelijke, hoewel onuitgesproken, meening: „als ik er niets uit kan halen, dan zit er ook niks in.”

Mevrouw hield den naam: een nette dame en een prettig mensch in den omgang te wezen, even nauwlettend op, als haar man dien van: een uitstekend leeraar te zijn.

Maar cynisch, neen, zoo zou geen mensch, die hen kende, ooit de Hooghuizens qualificeeren. Dáárvoor waren ze te geschikte lui. Dáárvoor hadden ze teveel vrienden. Bovenal, dáárvoor gaven ze hun twee meisjes van tien en twaalf jaar een te zorgvuldige opvoeding.

Lieve meisjes waren het, wanneer althans de telkens met veel nadruk gefluisterde mededeeling van de vriendinnen: „wat zijn ze toch weer schattig vandaag!” niet enkel op de met zorg gekozen kleeren sloeg.

Het eenige, wat men de Hooghuizens, zoowel mijnheer als mevrouw met enig recht had kunnen verwijten was: dat ze teveel leefden voor uiterlijkheden. Maar wijl ze die fout gemeen hadden met ongeveer gansch hun kennissenkring, dacht niemand er in ernst aan hun dit als een feil aan te rekenen. Hoogstens fluisterden de dames eens onder elkaar, wanneer mevrouw een japon droeg, die wel van Liberty afkomstig kon zijn, en de dochtertjes niet voor haar onderdeden: „heel mooi, ja, werkelijk smaakvol. Maar is het niet een ietsje te . . . voor *zijn* tractement? Als dat maar goed gaat, op den duur!”

Hoewel mijnheers tijd steeds meer bezet werd met het geven van privaattlessen, en hij zich de faam: dat zijn leerlingen er bijna altijd kwamen, duur betalen liet, deed mevrouw zich toch af en toe wel eens dezelfde vraag, die de vriendinnen uit louter bezorgdheid bezighield.

Bezuinigen was voor haar een woord met een afschuwelijken klank. Dus bleef er slechts één uitweg: de ontvangsten nog sterker vergrooten. Ze was van meening, dat haar man deed, wat hij kon, en hijzelf was die overtuiging zoo sterk toegedaan, dat het voor haar soms hinderlijk werd. *Haar* eenige talent was, dat ze niet slechts zichzelf en de meisjes goed wist te kleeden, doch dat ze ook in huis een beschaafd-aandoend milieu wist te scheppen. En dat talent kon ze niet anders rentegevend maken, dan door iemand in huis te nemen, natuurlijk tegen goede betaling. Het was nu maar de vraag: wat voor iemand?

Voor een volwassene voelden geen van beiden veel. Het in te richten logeerkamertje kon voor iemand, die enkele eischen stelde, nauwelijks den naam zit-slaapkamer dragen. En verbeeld je, dat ze

een huisgenoot kregen, die zich aanmatigde kritiek te willen uitoefenen!

Dus werd het de vraag: een jongen of een meisje?

Mijnheer meende: een meisje. Ze hadden immers zelf dochtertjes. Dus dat was gemakkelijk.

Doch mevrouw vond: juist hierom was een jongen beter. Meisjes verdroegen elkaar niet altijd, vooral niet wanneer ze zoo tusschen de twaalf en zestien waren. Om dus moeilijkheden te voorkomen!

Bij zichzelf ging mevrouw nog verder. Ze moesten natuurlijk iemand hebben van zeer goede familie, anders bracht het te weinig in. Met wat zij te geven hadden aan beschavenden omgang, konden ze trouwens hun eischen hoog stellen. Maar wanneer dan zoo'n vreemd meisje haar eigen dochters, 't zij door kleeding, 't zij door manieren, in de schaduw stelde!

Een jongen van goeden kom-af in huis te hebben gaf daarentegen allerlei voordeelen. Wanneer er b.v. een avondje was van de dansclub, hadden de kinderen dadelijk een aangewezen cavalier. En zoo was er meer. Neen, een jongen had veel, had eigenlijk alles voor . . .

Ze overlegden, dat ze een annonce zouden plaatsen, en zien wat er op kwam. Doch mevrouw nam zich meteen voor: slechts wanneer er onder de reflectanten geen geschikte jongen was, zouden ze een meisje nemen. Het werk er van kwam immers op haar neer, 't was dus niet meer dan billijk, dat zij haar zin zou krijgen.

Aan den jongen zelf, aan wat ze hem te geven hadden buiten het hem wachtende uiterlijk comfort, dacht ze niet.

II

Mijnheer Van Slooten Rengersma las den brief, wiens inhoud hij allang van buiten kende, nog eens over, en schoof hem toen met een vermoeid gebaar terzijde. Achterover liggend in zijn eiken bureau-stoel met gebeeldhouwde leuwenkoppen aan 't eind van de leuning, bleef hij daarna zitten, nadenkend of besluiteloos, dat was zoo niet uit te maken. Wel werden z'n eerst eenigszins strakke trekken langzamerhand minder gespannen, doch wat z'n gezicht nu te lezen gaf

was méér de geestelijke afwezigheid van een in droomen verzonkene, dan de sterke beslistheid van een, die een vaststaand besluit genomen heeft. Werkelijk hielden de gedachten van den heer Van Slooten Rengersma zich gedurende enkele minuten bezig met de mogelijkheden, die gebeuren konden, wanneer hij toestemmend antwoordde op den pas nog weer herlezen brief.

Bijna geruischloos ging de deur open; een meisje, op de leeftijdsgrens tusschen kind en jonge vrouw, met iets gedecideerds in haar houding dat deed vermoeden: ze voelde zich reeds nu niet geheel kind meer, kwam de kamer in en groette: „Dag vader.”

Mijnheer keek naar de klok, daarna naar het meisje, en informeerde: „De lessen afgelopen voor vandaag?”

Doch er was méér beleefdheid dan belangstelling in die vraag. Wellicht dat daarom het meisje haar negeerde, en enkel antwoordde met een tegenvraag: „Wil u thee?”

„Ja, goed, één kopje.”

„Kom u beneden theedrinken?”

Haar vader keek z'n boeken aan, de papieren op z'n bureau, tenslotte haarzelf, en zei toen: „Och, dat is nauwelijks de moeite. Jij moet toch zeker ook werken? Laat de juffrouw me maar een kopje hier brengen.”

„O, ik kan het zelf wel even doen.”

Ze bracht de thee, doch niets in zijn manieren noodde haar, te blijven, tot hij z'n kopje leeg had.

Even later vond de juffrouw, die na mevrouws dood de huishouding bestuurde, Thea weer erg onhartelijk, wijl ze er niet den tijd afnam om even gezellig bij haar te komen zitten. Het kind was toch wel op een leeftijd om te begrijpen, dat het voor haar erg stil was in dit huis, met geen andere aanspraak dan de dienstboden, die beneden haar stand waren. Mijnheer zat maar op z'n kamer, verdiept in z'n boeken en onderzoekingen. En Henri, z'n zoon, was al even zwijgzaam als hij. Trouwens, die had z'n school en z'n lessen.

Doch op de kamer, die voor leerkamer was ingericht, zat Thea

en snikte zich bijna ziek van heimwee naar haar moeder. Toen die leefde, was er altijd iemand geweest, die wachtte, als de school uitgang; die precies wist op welk uur je iederen dag vrij was; die belangstelde in alles, wat je blij maakte of je verdriet deed. Met vader behoeften ze nooit veel te rekenen; het grootste gedeelte van den tijd was hij buitenslands, nam hij deel aan een of andere wetenschappelijke excursie, of stelde in een rustig achteraf-plaatsje zijn onderzoekingen te boek. Wanneer moeder hem soms vroeg, dit laatste althans thuis te doen, zei hij, dat ze dit niet begreep, doch dat hij z'n materiaal om zich heen moest hebben.

Die enkele weken, dat hij thuis was, bewogen de gedachten van hun drieën zich om dit ééne punt: het hem naar den zin te maken. Er was dan in het deftige huis een druk komen en gaan van menschen, die den bekenden geleerde wilden zien en spreken; er werden diners aangeboden en avondjes gegeven, en terwijl die vreemden ondervroegen en vader gaarne en met ophef antwoordde, hoorden z'n vrouw en z'n kinderen méér van zijn ervaringen, dan hij het de moeite vond hun te vertellen, wanneer ze onder elkaar waren.

Dat duurde, tot er opnieuw een uitnoodiging kwam van bevriende geleerden, of, wanneer deze te lang uitbleef, dat de heer Van Slooten Rengersma zelf nieuwe plannen ging maken, die hem, tot het oogenblik van uitvoering, in enthousiaste spanning en bedrijvigheid hielden.

Was hij opnieuw gegaan, dan verviel het huis in z'n gewone deftigheid, die echter voor moeder en kinderen de sfeer van stille intimiteit was.

Nu, dezen keer, was midden in den luister van gezelschappen ontvangen en eerbewijzen aannemen, de plotse stilte gevallen van mevrouws hevige, korte ziekte en onverwachten dood.

Mijnheer, die z'n vrouw bij zijn thuis-zijn zeer waardeerde om de manier, waarop ze de eer van zijn huis ophield, en nooit hemzelf in den weg stond, voelde zich zeer geschokt. Vooral wijl hij van haar heengaan een verandering duchtte in zijn, tot hiertoe naar zijn eigen begeerten ingericht, leven. Want immers: daar waren de kinderen.

Was hij om hen niet verplicht van verder reizen af te zien? Althans den eersten tijd?

Doch langzamerhand kwam een andere gedachte deze eerste opwelling verdringen. Hadden ze hem wel noodig? Konden ze 't niet evengoed stellen buiten hem? Wanneer er maar menschen waren, die op hen toezagen, op hun gedragingen letten, althans voor 't oog van de wereld.

Ze leken hem zoo aan elkaar genoeg te hebben. Zoo vreemd te blijven van hem.

Hij was reeds begonnen hun dit te verwijten, innerlijk, zonder te bedenken dat de oorzaak bij hemzelf lag. Hun moeder, die had hun leven gevuld. Hijzelf was nooit méér geweest in eigen huis dan een daar af en toe vertoevende gast, die uit aard van zijn positie rechten kon doen gelden.

Ook nu, nadat het meisje gegaan was, en de stilte van de kamer, ver van de toch reeds niet drukke straat, zich opnieuw om hem sloot, voelde hij zich alleen in zijn eigen huis.

En dicht bij hem, onder zijn bereik, lag de uitnoodiging, aantrekkelijker dan ooit, die schitterende perspectieven opende. Was hij niet een dwaas, als hij weigerde?

Maar natuurlijk moest hij eerst een tehuis zoeken voor de kinderen. Een goed tehuis.

Vanavond ging hij er over spreken met den broer van zijn vrouw, die mede voogd was. —

In een ander deel van het huis schreide het meisje. Tot ze opschrok bij 't slaan van een klok.

Met een energieke beweging stond ze op. Op haar slaapkamertje bette ze haar oogen; deed heur haar over.

Toen de deur van de leerkamer openging, en haar broer binnenkwam, zat ze kalm gebogen over haar boeken. Doch ze schoof die weg; ging thee voor hen beiden boven halen, en vertelde, toen ze terugkwam, een en ander over den voorbije dag.

Zoals moeder vroeger deed.

Want scherp in haar geheugen en in haar ziel geprent waren de

woorden, die moeder haar gezegd had in 't korte oogenblik van samenzijn, dat dokter en verpleegster haar beiden vergunden.

„Thea, kind, om jullie zou ik graag blijven. Maar God wil het anders, en wat mijzelf aangaat: ik heb geen angst. Beloof jij me, dat je om Henri zult denken, als je samen blijft? Ik weet niet, wat er met jullie gebeuren zal. 't Heeft ook geen zin, daar nu naar te vragen. Misschien moet je van elkaar. Maar je zal nooit vergeten, dat je zijn zuster bent, wel? Al is hij een jaar ouder dan jij, hij zal meer jouw steun noodig hebben, dan dat hij jou helpt. Tenminste in 't eerst.”

Snikkend had ze gezegd: „O moeder, als ik maar kan”

„God kan je helpen. Jullie beiden. Hij heeft het mij ook gedaan. Kind, als je soms naar oom en tante moet, voorgoed of voor een poos, laat je dat niet ontnemen. Ze zullen niet spotten, maar ze zullen je wijs willen maken op hun manier, door je te leren, dat Hij er niet is. Als dat waar was”

Ze had even gepausd, als dwaalden haar gedachten ver weg.

Thea durfde haar niet storen, hoezeer ze vreemde, dat de zuster haar weghalen zou, voor moeder alles gezegd had.

Een onwillekeurige, lichte beweging van haar bracht de zieke tot het heden terug.

„Thea, God is er, en Zijn kracht is er. Laat je nooit leren, dat dit alles maar een waan is. Voor mij is er niets meer dan deze ééne werkelijkheid, kind, en ze beteekent: geluk.” —

Zachte voetstappen; een fluisterende, en toch niet te weerstreven stem, een voorzichtige kus; daarna, in de eenzaamheid, overvloedig veel tranen, heftig verdriet, en daaronder het vaste voornemen, moeders laatsten wensch te vervullen. —

„Ben je bij vader geweest?” vroeg ze nu haar broer, terwijl ze den theeboel in elkaar zette en het meisje belde.

Met een eenigszins loome beweging haalde hij de schouders op.

„Straks weet vader toch niet, of hij me gezien heeft, ja dan neen.”

Het klonk onverschillig, doch om zijn mondhoeken trilde het nerveus. O, dan vroeger, toen moeder er nog was!

„Misschien heeft vader toch wel graag, dat we even binnenkomen, als we thuis zijn,” meende z'n zusje.

Heel overtuigd klonk het niet. En ze weersprak hem niet, toen hij vond: „Het is nu bijna niet meer de moeite, voor het eten.”

Om moeders wil was ze vriendelijk voor haar vader, en probeerde ze hem nader te komen. Maar ze was er nog niet in geslaagd de plaats te bepalen, die hij innam in hun beider leven. Soms, wanneer hij zoo koel bleef, voelde ze zich als afgewezen. En dan Henri, die zoo spoedig gegriefd was! Wellicht was het beter, dat hij nu maar wachtte, tot de gong ging voor het diner.

III.

In de weelderig-ingerichte salon van zijn schoonzuster (alles in huis scheen háár stempel te dragen) zat mijnheer Van Slooten Rengersma, en sprak over zijn kinderen. En over de moeilijkheden, waarin het sterven van z'n vrouw hem gebracht had. Want naar een uitnodiging tot een expeditie als deze had hij lang al uitgezien. Een interessante reis zou het worden, maar ze zou ook lang duren. De wetenschap zou ontzaglijk gebaat wezen met wat ze hoopten te ontdekken en te ontcijferen. En ze schreven, dat het moeilijk ging zonder hem. Maar aan den anderen kant: hij was vader, en dus verantwoordelijk voor de kinderen

„Ja, natuurlijk,” beaamde z'n schoonzuster, een ietsje ironisch. Ze bedacht: hij had nooit getoond die verantwoordelijkheid te gevoelen, toen Marie er was. Die goede Marie! Jammer, dat ze soms zulke excentrieke denkbeelden had. Wanneer ze die haar kinderen had ingeprent! En dat zou ze zeker! Zóó was ze!

Haar man kuchte, en zag naar haar, als verwachtte hij van haar een uitspraak die raad zou brengen. Toen ze niet dadelijk méér zei dan haar, „ja, natuurlijk,” herhaalde hij dat met eenigszins andere woorden: „Ja, 't is moeilijk.”

Zelf begreep hij niet, wat z'n zwager bewoog tot die reizen vol moeilijkheden, terwijl hij het thuis zoo gemakkelijk kon hebben, als

hij zelf verkoos. Maar 't was wel imponeerend, op de soos te kunnen vragen: „Heb je de laatste berichten al gelezen van de expeditie, waaraan m'n zwager Van Slooten Rengersma deelneemt? Machtig interessant, niet?” Mijnheer Cloet van Meyendel had niet veel aan zich, dat imponeerde, en dus hield hij z'n zwager in eere. Maar als voogd een stem uitbrengen over de opvoeding van diens kinderen, nog vóór z'n vrouw haar meening had ten beste gegeven, dat waagde hij niet.

„Ja,” nam nu mevrouw het woord, „zie je, de moeilijkheid geldt vooral den jongen. Thea zou ik hier kunnen nemen; 't is wel erg stil voor me, nu de meisjes getrouwd zijn. Als Henri maar een paar jaar ouder was dat hij als student op kamers kon”

„Ze zijn erg op elkaar,” begon de vader opnieuw, in de vage hoop z'n schoonzuster te kunnen overhalen, ook Henri bij zich te nemen.

Doch dat was iets, waar ze niet aan dacht, en niet aan zou willen beginnen ook. Zelf had ze drie dochters opgevoed tot een goed huwelijk en daarmee haar bekwaamheid bewezen; ze zou er niet toe overgaan haar naam als opvoedster wellicht te grabbel te gooien door nu, op haar leeftijd, nog de proef te nemen met een jongen, die bovendien een zoon van Marie was. Marie en zij waren altijd tegenstellingen geweest; wie zou zeggen, wat ze zich met een dergelijk waagstuk op den hals kon halen. Waarschijnlijk zou de jongen, eenmaal onder den indruk van moeders dood uit, en zich vrij voelend van haar leiding, gaan doorhollen naar een anderen kant.

Thea, wier beheerschtheid haar steeds prettig had aangedaan, dat kon.

Wellicht bleek het kind een aanwinst in huis. Last zou ze in ieder geval niet geven. En ze hadden dan toch tegenover den zwager hun goeden wil getoond.

„Ja, de jongen, daar moeten wij wat anders voor vinden. Jongelui op dien leeftijd moeten onder leiding staan, onder flinke leiding. Wellicht een leeraar of zoo iemand. Als we een adres konden opdiepen” meende ook mijnheer Cloet.

„'t Zal heusch voor hemzelf beter zijn,” ijverde mevrouw. „Marie had ontegenzeggelijk groote capaciteiten. Maar ook wanneer zij niet weggenomen was, zou je misschien beter gedaan hebben Henri eens een poosje in een andere omgeving te brengen. De overgang naar 't studentenleven was anders wel heel erg groot geweest. Natuurlijk, wanneer je zelf méér thuis was geweest! Maar niemand, die dat van je kon vergen!”

De vader herinnerde zich nu oogenblikken, waarin de zoon hem teleurgesteld had. Precies waarin kon hij wel niet zeggen, maar misschien was het dit, wat z'n schoonzuster nu noemde. Wellicht had de jongen werkelijk behoefte aan manlijke leiding. En als er nu iemand kon gevonden worden, wiens betrekking het mee bracht, met jongens om te gaan

Dien avond juist stond de annonce van de Hooghuizens in de krant.

Twee dagen later was het beslist, dat Henri bij die familie in huis kwam, terwijl Thea naar oom en tante zou gaan.

Met een verlicht hart postte mijnheer Van Slooten Rengersma den brief, waarin hij kennis gaf van zijn deelname aan de beraamde expeditie.

IV

Met een klein Japansch blaadje, waarop een fijn porceleinen kopje, in de hand, trad mevrouw Hooghuizen het kamertje van Henri binnen.

Aan de japon, die ze droeg, begreep hij: ze kwam zeggen, dat ze uitging. Weer uitging. Wanneer ze niet ontving, maakte ze visites, wist hij nu reeds. Speurend zag ze 't vertrek rond; onwillekeurig hierop reageerend legde Henri de boeken, die hij niet dadelijk noodig had, netter op een stapeltje.

Op het vrij-gekomen plekje zette ze het blaadje.

„Mijnheer heeft les, en ik moet uit. Als je straks nog een kopje wil, bel je wel even, hè? Ik denk, dat mijnheer me komt halen, als hij klaar is. Maar natuurlijk kan je in de huiskamer gaan wanneer je

werk af is. Maak het jezelf maar gezellig met een boek. Als je maar om je gezondheid denkt, en niet te laat opblijft."

„O, 'k heb nog tamelijk veel te doen," zei Henri.

„Pleizierig werken dan."

Toen ze weg was, herhaalde de jongen bitter: „„gezellig!" Een mooie gezelligheid, zoo in je ééntje!"

Toen zuchtte hij.

En 't heimwee naar vroeger overgolfde hem; maakte hem week en ongeschikt tot wilskrachtig werken.

Op school de jongens, onder wie hij zich een vreemde voelde. En voor tehuis dit!

Vroeger had hij niet gegeven om wat de kameraden deden of zeiden. Toen waren de schooluren momenten, die doorgemaakt werden, omdat het niet anders kon; die hij vrij gemakkelijk doorkwam ook, dank zij zijn goeden aanleg tot studeeren. Doch daarna, in de veilige beslotenheid van hun tehuis, begon pas het eigenlijke leven. Op moeders aandringen noodde hij er soms vreemden; een enkelen jongen van zijn klas met wien hij, alleen, wel opschieten kon. Want mevrouw Van Slooten Rengersma, hoewel zelf door teleurstelling moe van een gezelligheid, die zich slechts op den schijn richtte, onderkende toch wel de ziekelijke overgevoeligheid van haar zoon, en vreesde hiervan gevaar voor zijn latere ontwikkeling. Mee hierom groeide in haar de bitterheid tegen den man, die zich van zijn gezin vervreemde om wat hij noemde: zijn wetenschappelijke roeping. Haar karakter was te zacht, te meegaand, dan dat ze zich met veel woorden tegen zijn doen had kunnen verzetten. En toen het gemis in haar leven haar uitdreef tot God, meende ze als christin verplicht te zijn haar bitterheid neer te kampen.

Pas de laatste paar jaren, nu Henri volwassen ging worden, was ze begonnen in te zien dat ze om zijnentwil had behooren te spreken, vóór de vervreemding tusschen vader en kinderen zoo gegroeid was, dat ze hem bij zijn thuiskomen bijna beschouwden als een gewaardeerden gast. En de vraag: of de jongen niet behoefte had aan andere leiding, had ook haar gehinderd. Tot de dood aan haar

vragen een einde maakte. Thea, die niet alleen een meisje, doch die ook levenskrachtiger en energieker was, leed minder schade door de eenzijdige opvoeding, die deze twee van een wel zeer toegewijde, doch te zeer van het daadwerkelijke leven afgekeerde moeder, ontvingen.

Henri had zich te goed voor zijn jaren kunnen schikken in de afgezonderdheid van hun bestaan.

Doch nu hij, in dit zijn nieuwe tehuis, niet de bevrediging vond, die het oude hem gaf, verlangde hij toch soms wel, dat één van de jongens van school zou komen oploopen. Hij was zoo ver gegaan, om het een paar te vragen. Lachend antwoordden ze: „Breek er zelf uit en kom bij ons! Denk je, dat we zin hebben in onzen vrijen tijd bij een leeraar onder de plak te zitten? En dan bij *hem!*”

Tot „er uit breken” ontbrak Henri voorhands de durf.

Maar zijn gedachten, vrijer dan zijn lichaam, zwierven wel vaak weg van 't hem opgelegde werk.

Ook nu, na zijn thee gedronken te hebben, bleef hij zitten peinzen.

Tot zijn blik, doelloos zwerfend door de beperkte kamerruimte, aangetrokken werd door zijn viool.

Als waren gedachte en daad één, zoo snel had hij ze in de handen; stemde hij de zeer ontspannen snaren. Na moeders dood had hij ze niet weer gebruikt. En daarvóór speelden ze gedrieën: moeder met Thea en hem.

Aandachtig luisterde hij, tot de tonen harmonisch klonken. Toen, met voorzichtige bewegingen, gleeed de strijkstok over de snaren.

Langzaam, als aarzelend, volgden elkaar de eerste tonen; aandachtiger boog zich zijn hoofd over het instrument; zekerder werd de streek van den stok; bezielder werden de pas zoo vermoeide trekken van zijn gezicht. Eér hij het wist, was hij weg in zijn spel; weg van het heden naar wat vroeger was.

Toen, met een zeer storend geluid, vloog de kamerdeur open.

Op den drempel stond mijnheer Hooghuizen, even hijgend van 't snelle traploopen; van boosheid om de stoornis van dit spelen onder zijn les ook.

Hij nam niet den tijd te onderzoeken, of Henri gedacht had aan dit storende, voor wie beneden hem zaten; hij onderzocht niet, hoe hij er toe gekomen was te spelen, *nu*, met zijn boek en zijn werkcadier nog op de tafel.

Hij constateerde enkel het feit, en deed dit met striemende, booze woorden.

Of Rengersma meende, dat hij er zóó kwam, door een strijkje ten beste te geven inplaats van te werken? Of hij niet liever naar een café zou gaan, waar hij wellicht nog betaald werd voor zijn jankend geluid, inplaats van hier de lessen te storen van wie het ernstiger namen met hun studie dan hij? Of hij meende, dat ze hem dáárom een tehuis verschaften, om door hem, den vreemde, gehinderd te worden, terwijl aan de eigen kinderen geleerd werd, dat ze vader nooit storen mochten, en altijd stil moesten zijn, wanneer hij les gaf?

De jongen begreep niet, hoe de geprikkeldheid van een leeraar, die uur aan uur tobde met achterlijke of onverschillige jongens, zich bloot gaf in deze onverdiende verwijten. Hij voelde alleen instinctief het verschil tusschen de beleefde, hoewel koele, voorkomendheid, waarmee men hem (die immers zeer ruim betaalde) hier gewoonlijk tegemoet kwam, en de manier, waarop mijnheer nu zijn innerlijke gedachten vrij gaf.

„Een vreemde.”

Na zijn al te gevoelige stemming van dien avond, en terwijl hij kwetsbaarder nog geworden was door zijn overgave aan de geliefde muziek, haakte dit woord zich pijnigend in zijn herinnering.

Hij zei niets; borg zwijgend, doch met een even liefkoozende streeling van zijn handen, het instrument in de kist. Zijn iets te weekgevormde mond sloot zich hierbij vast: mijnheer moest niet wagen, z'n viool van hem op te vragen!

In stug zwijgen boog hij zich daarna over z'n werk; even krassend door de niet geheel-beheerschte beweging van zijn hand, begon z'n pen over 't papier voort te glijden.

Mijnheer Hooghuizen voelde dit zwijgen als een verwijt. Even doorschokte het hem: zijn huisgenoot was aristocraat van geboorte!

Had hij, de leeraar, zich wellicht de mindere getoond door zich te laten gaan in veel woorden?

Een oogenblik bleef hij nog staan, schijnbaar om te zien, of Henri doorwerkte; in werkelijkheid zoekend naar een woord, dat het vernederende van de situatie voor hem wegnemen zou. Doch wijl hij den jongen innerlijk geheel vreemd gebleven was; ook nooit getracht had hem nader te komen, doch zijn wonen in hun huis alleen beschouwd had als een welkome aanvulling van hun inkomen, vond hij niets, dat geschikt was om te zeggen.

Dus trok hij, bedaarder nu, de deur achter zich dicht.

Toen pas zag Henri op. En in zijn blik was haat.

Het geviel, dat er in dien tijd een nieuwe jongen op school kwam. Met Henri had hij gemeen het bezit van twee namen; overigens geleken ze in niets op elkaar. De nieuwe was prettig in den omgang, met een tikje hoogheid in zijn manieren, dat de overigen van zijn klas imponeerde. Hij bleek gereisd te hebben, wat hij niet naliet in z'n verhalen te doen uitkomen; ook in andere opzichten kende hij méér van het leven, dan bij jongens van zijn leeftijd gewoonlijk het geval is.

Door een vreemd gemengd gevoel van standsgelijkheid en meerderheid in levenservaring, rekende hij het zich reeds na een paar dagen tot taak, Henri uit z'n afgezonderdheid te halen, en te betrekken in hun gesprekken en hun doen.

't Begon met wat een botsing geleck.

De nieuwe was Henri tegengekomen met Thea. Die twee lieten geen gelegenheid onbenut elkaar te spreken, zonder dat ze hinderlijk behoefden te gevoelen de officiële gereserveerdheid van Henri's bezoeken aan zijn oom en tante.

Ook wanneer ze méér op elkaar geleken hadden, dan ze deden, zou de nieuwe, met zijn geaardheid, aan een andere verhouding hebben gedacht.

Dus begon hij den volgenden dag dadelijk Henri te plagen.

„Zeg, jij heb ze ook achter de mouw. Lijkt hier op school de onschuld in persoon, en komt me daar 's avonds tegen met een mooi meisje!”

„Is mijn zuster,” zei Henri koel.

De ander schaterde.

„Maak dat wijs, wie je wil! Je zal met je zuster gaan wandelen? Wie doet zoiets nou?”

Henri, getroffen in zijn genegenheid voor Thea, stoof op.

„Waarom zou 'k niet met mijn zuster mogen lopen, en wel met een ander kind? Denk je, dat die onderhoudender zijn dan zij?”

De nieuweling keek hem aan, verwonderd een weinig, om dit plots opstuiven, dat hij bij den stillen jongen niet verwacht had, doch méér om het nieuwe van omgang tusschen broer en zus als hij niet mogelijk had geacht. Zelf was hij eenig kind; z'n vader, die in zijn jeugd de kunst had verstaan, het leven te genieten, was ook nu nog veel van huis, z'n tante, die jaren al aan 't hoofd van hun huishouding stond, meende aan haar taak voldaan te hebben, wanneer ze de klank van den naam: „Wierda tot Nyenvelde” door buitenstaanders wist te doen respecteeren.

Sussend zei de nieuwe, dien ze onder elkaar „de jonker” noemden: „Nou, vlieg maar niet zoo op. 'k Zeg immers geen kwaad van je zusje.” En toen, met een plotselinge gemoedelijkheid waarvan Henri de warmte niet te weerstaan wist: „Zeg, je bevalt me. We komen ook zoo'n beetje bij mekaar, niet? Laten we vrienden worden.

„Maar ik ga bijna nooit uit, 's avonds. En ik moet alles vragen,” aarzelde Henri nog.

De ander wuifde dit bezwaar met een handbeweging weg.

„'k Zal je een officieele uitnoodiging sturen, in 't begin. Je ben immers bij „'t Hoogje” in huis? Maak je maar niet ongerust. Mijn naam doet wonderen.”

Na dien ontspon zich een vreemde verhouding tusschen die twee.

Mijnheer Hooghuizen, evengoed als de leerlingen van de klas, eenigszins geïmponeerd door de zelfverzekerdheid, waarmee de jonker optrad, voelde zich gestreeld door de herhaalde uitnoodigingen aan zijn huisgenoot.

Om correct te blijven, moeide hij den voogd er in. Die gaf even

gaarne z'n toestemming voor een omgang tusschen de twee jongens. Het zou Henri goed doen. En zulk een klinkende naam!

Dus bleven weldra de officieele uitnodigingen achterwege, en werden vervangen door een telefoontje, of, nog beter, door een enkele aankondiging van Henri: „'k Ga naar Wierda, vanavond.”

En slechts wanneer een enkele maal aan z'n werk bleek, dat hij teveel weg was, waarschuwde mijnheer Hooghuizen: „Denk om je studie. Vriendschap is mooi, en noodig, doch 't werk mag er niet onder lijden.”

Verder onderzocht niemand, waar de jongens gezamenlijk waren, of wat ze deden.

De jonker intusschen legde er zich op toe, Henri geheel voor zich te winnen, met een volharding en een voorzichtigheid, die z'n opvoeders beschaamd had kunnen maken.

Pas toen hij wist: de jongen kon niet meer buiten de vriendschap tusschen hen tweeën, wijdde hij hem zachtkens aan in genoegens, die gewaagdheid en geheimzinnigheid aan de betoovering van het nieuwe paarden. De sensatie, een ander, een onbedorven kind, gelijk hij hem bij zichzelf noemde, te doen kennismaken met het leven, dat hemzelf al reeds dreigde te vervelen, wanneer hij zich niet sterkere prikkels zocht, had voor den jonker een vreemde bekoorlijkheid.

Niet lang bleven ze met hun tweeën. De nieuwe, in 't bezit van veel menschenkennis, wist andere jongens te vinden, die hij zonder gevaar van verklikt te zullen worden, kon nooden deel te nemen aan hun geheime geneuchten. Er waren café's, waar men de „jongeheerenbende” zeer goed kende, doch het bleven dezulken waar de kans op ongewenschte ontmoetingen gering leek.

En bij dit alles zorgde de jonker er voor, met Henri niet over de schreef te gaan. Als een van de anderen deze wilde dwingen, méér te drinken, dan hij kon verdragen, kwam hij met een air van meerderheid, „Nee, laat de baby nou met rust. Breng hem niet in de nesten.” En Henri, dankbaar voor die bescherming, voelde meteen iets in zich groeien van verzet: hij was net zoo oud als de anderen; hij had

evengoed geld te verteren als zij; waarom zou hij zich laten behandelen als een kleine jongen? Deze overwegingen, die zich soms uitten, in plots uitbrekend, en door den tact van den jonker even spoedig uitdoovend verzet, bereidden hem meteen voor tot een dieper onderduiken in levensgeheimen, die z'n ongewapende reinheid méér bezoedelden, dan hij zelf wist.

Doordat alles zoo geleidelijk ging, duurde het lang, voor iemand iets merkte.

Mijnheer Hooghuizen mocht af en toe gelegenheid krijgen zich te verwonderen over een plots opvlammend gevoel van zelfstandigheid bij zijn pupil; hij overwoog even daarna: dat dit toch eigenlijk niet méér dan begrijpelijk was, en beter paste bij Henri's leeftijd, dan zijn gedweeë zwijgzaamheid van vroeger.

Thea mocht een enkele maal opschrikken door een ruw woord uit den mond van haar broer: z'n spijt er over was te echt dan dat zij, met haar weinig levensinzicht, denken kon aan een werkelijke verandering.

Buiten z'n kameraden, die hem nu, begrijpelijkerwijs, méér waardeerden dan vroeger, wist alleen Henri zelf van den omkeer, die zich in hem voltrok. Hij voelde zich groeien, en 't leven leek hem ongekende kansen te verbergen.

Doch met Thea samen overviel hem de twijfel, of het goed was, zoo. En die roofde hem zijn onbevangenheid.

VI

„Zal je je bont omdoen, Thea? 't Is koud buiten. En doe het niet te laat worden. Dat is niet goed voor je. Daarbij: mijnheer Vinkesteyn is wel een net man, maar toch je leeraar, hè? En wanneer je nu een volgenden winter uitgaat, is het soms hinderlijk al te burgerlijke kennissen te hebben. Een jong meisje moet om zooveel denken.”

„O tante! En dat tegenwoordig, nu een vrouw alles mag!” spotte Thea.

„Je weet, hoe ik daarover denk,” kwam mevrouw Cloet een weinig koel.

„Maak u niet ongerust. Ik zal me heusch niet encanailleeren! Is dat niet het woord? Tot vanavond dan! Au revoir!”

Ze maakte een buiginkje, een ietsje overdreven diep, waarover mevrouw, eer ze tot haar lectuur terugkeerde, licht glimlachte.

Thea intusschen, terwijl ze de deur achter zich dicht trok, zette haar mond onwillekeurig in de meest besliste plooi. Ze had het goed bij haar tante; ze konden wel opschieten ook, in oppervlakkige zaken althans, doch wanneer het even dieper ging voelde ieder van de twee, dat hun opvatting van wat het leven was en zijn moest, verschilde.

Zooals daareven, die overdreven zorg! En toch zonder de echte hartelijkheid. Wanneer tante nu, inplaats van dat quasie-bezorgde: „doe je je bont om?” even was opgestaan om zelf haar mantelkraag hoog dicht te knopen, en tegelijk met teere vingers haar vlechten naar achteren te schikken!

Terwijl ze 't bedacht, glimlachte Thea om zichzelf. Misschien zou ze 't niet eens kunnen hebben van tante. 't Was immers toch moeder niet!

Ze zuchtte, en richtte toen met een klein rukje 't hoofd. Niet terugzien, doch vooruit. Een prettige avond bij haar muzikleeraar eerst, en dan de wandeling terug met Henri!

Krachtig persoontje als ze was, begon Thea er reeds iets van te begrijpen, dat het leven voor haar al te gevoelige moeder te zwaar was geweest. De gedachte aan verlossing, die zich nu aan haar heengaan paarde, temperde de toch wel diepe smart om eigen verlies. —

Eenmaal bij mijnheer Vinkesteyn ontbrak Thea de tijd voor verdere droomerijen over eigen levenslot. Mijnheer, rasecht kunstenaar, gaf veel in z'n lessen, doch vroeg ook veel van zijn leerlingen.

Voor Thea echter volgden op de inspanning steeds enkele oogenblikken van intens genieten, wanneer mijnheer en zij samen musiceerden, en mevrouw sympathiek luisterde.

Het bevreedde deze laatste dan ook telkenmale opnieuw, dat

Thea zelf steeds met een : „'t wordt nu mijn tijd,” aan deze genieting een einde maakte.

Ze kende het meisje nu lang genoeg, en de tusschen hen gegroeide vertrouwelijkheid was wel zoo sterk, dat ze de vraag durfde wagen : „Moet je zoo vroeg thuis zijn?”

Thea, niet gewend de teerheid, die ze in haar ziel verborg, bloot te geven, bloosde even, doch zei dan rustig : „Mijn broer komt me altijd halen. Hij wacht buiten. We zijn zoo weinig samen, zonder anderen er bij; ik zou niet graag willen, dat het hem verveelde, en hij wegging.”

„Maar waarom heb je dat niet gezegd? Hij kan immers boven komen, en mee luisteren? Hoe ziet hij er uit, dan zal ik hem halen,” zei mijnheer levendig.

„O, maar dat kar. ik zelf wel,” lachte Thea, en zag dan naar mevrouw.

Onder degenen, die hen kenden, heette het, dat mijnheer Vinkesteyn ontzettend naiëf was, en in alles idealist, en dat hij zich zou ruïneeren door ondoordachte weldaden, wanneer mevrouw niet met haar nuchterheid hiertegen waakte.

Thea bezag die twee wel een ietsje anders, maar gevoelde toch : het was slechts een halve uitnoodiging, als mevrouw er niet mee instemde.

Deze hield even den blik van het meisje vast, en zei dan : „Natuurlijk vind ik het best. Maar, Thea, het *is* immers je broer?”

De hooghartige afwering op Thea's gezicht deed haar vreezen, dat ze te ver was gegaan.

„Je weet zelf, zooveel meisjes van jouw jaren” begon ze zich te verontschuldigen.

„Ach ja, malle schapen” vond Thea met een minachting, waarom mevrouw toch even moest glimlachen.

Toen ontspanden zich ook Thea's trekken.

„Ik ga dan maar gauw,” zei ze.

Henri voelde zich prettig thuis bij deze menschen. En toen mijnheer vroeg : „Speel je ook?” beloofde hij, z'n viool mee te zullen

brenge, en begon hij zelfs te denken over verdere lessen. Tot de herinnering aan mijnheer Hooghuizens boosheid z'n gezicht betrekken deed.

„Wat heb je?” vroeg Thea.

„Och, mijn spel zal wel niks zijn, nu ik haast nooit studeeren kan, omdat mijnheer er hinder van heeft,” meende hij.

„Speel dan, als je bij Wierda ben. Of heeft die er ook al een hekel aan?” vroeg Thea.

„Nee, dat niet,” zei Henri vlak.

Zonder dat hij zich realiseerde waarom, trof het noemen van dien naam hier, in deze omgeving, hem pijnlijk. 't Was, als hield iemand twee kleuren naast elkaar, die tegen elkaar vloekten.

Gretig ging hij in op mijnheers voorstel: dat ze 't in ieder geval probeeren zouden, een volgende maal. Ging het te slecht, ja, dan moesten ze zien, of er niet op een of andere manier iets aan te verbeteren viel.

„Een aardige jongen, vin je niet? Soms zou ik zeggen: haast even verlegen. Ik zou wel eens willen weten” begon mevrouw, toen broer en zuster weg waren.

Doch mijnheer viel haar plagend in de rede: „Ik zou wel eens willen weten, of jij een kind, of een hond, of een kat kan tegenkomen, zonder je ongerust te maken, dat ze thuis niet met de noodige behoedzaamheid verzorgd worden.”

„Ach ja, maar zoo'n jongen, en dan geen moeder,” verdedigde mevrouw zich. En al de moederlijkheid, die ze niet aan eigen kinderen had kunnen toonen, verborg zich in die woorden. —

Henri kwam, en speelde. Hij speelde zoo goed, dat mijnheer enthousiast zei: „Maar natuurlijk doen we dat iedere week.”

De jongen stemde gaarne toe. Vriendschap, van welken kant ook komend, beteekende in zijn al te kil leven lavenis.

En slechts langzamerhand werd hij zich bewust, wat hij den eersten avond al vaag aangevoeld had: dat het twee verschillende levenssferen waren, waarin deze zoo verscheidene vriendschap hem bracht.

Toch dacht hij er niet aan, de een voor de ander op te geven. Hij

probeerde enkel, er tegen te waken, dat ze invloed zouden uitoefenen op elkander.

En slechts naarmate beide zich zuiverder in hun wezen openbaarden, ontbrandde in hem, ongeweten zelfs voor wie hem na stonden, de strijd van het weten: dat beide voor zich opeischten zijn gansche persoonlijkheid.

VII

Mevrouw Vinkesteyn was na veel raadgevingen en velerlei bezorgde informatie's: of haar man nu *dit* wel wist, en *daar* wel aan dacht, voor een paar dagen op reis gegaan. Het betrof haar jaarlijksch bezoek aan een jeugdvriendin; mijnheer-zelf verklaarde er zich steeds tegen, dat ze dit verzuimen zou, doch hij was nooit over te halen, mee te gaan.

„Dat stoort immers jullie vertrouwelijkheid,” beweerde hij immer.

Daar bedoelde vriendin ongetrouwd was, en wel heel sterk opging in eigen belangen, begreep mevrouw ook: haar man zou moeilijk kunnen genieten van dit uitstapje.

Dus liet ze elk jaar weer, na eerst beweerd te hebben: dat ze nu heusch niet ging, mijnheer met een bezwaard hart achter in de zorg van een jong dagmeisje, dat voor hem koken moest ook, wyl hij 't vervelend vond, buitenshuis te gaan eten.

Ditmaal had ze reden, zich bezorgd te maken, want den tweeden dag werd mijnheer overvallen door het onverwachte bezoek van een verren bloedverwant. Deze werd ontvangen met een komische mengeling van hartelijkheid en bezorgdheid inzake de dingen des dagelijkschen nooddrufte, waardoor de bezoeker zich gesterkt voelde in zijn overtuiging, dat z'n neef een aardige kerel was, doch zich gelukkig mocht prijzen, dat hij een vrouw had gevonden. Want alleen, of bij vreemden, zou hij gauw 't slachtoffer zijn geworden van weinig conscientieuze menschen.

Na veel heen en weer gepraat besloten ze, de plechtigheid van

deze ontmoeting te vieren door een dineetje buitenshuis. Mijnheer Vinkesteijn wist de talenten van zijn daghitje te goed op hun waarde te schatten, om op een gezelligen maaltijd thuis te durven hopen.

Omdat hij zeer opzag tegen de drukte van een veel-gezocht restaurant, bracht hij z'n gast naar een stillere gelegenheid, die hij wist minstens even goed te zijn.

Ze hadden een aangenaam uurtje samen, en de bezoeker vond: z'n neef viel niet tegen.

Toen, opeens, werd deze zwijgzamer; gaf vaak verstrooide antwoorden. En tamelijk abrupt stelde hij ineens voor: „Laten we nu weg gaan, als je 't goedvindt tenminste.”

Met een licht schouderophalen gaf de gast, beleefdheidshalve toe. Innerlijk herhaalde hij z'n, zooeven bijna gecorrigeerde, meening: dat menschen, die aan kunst doen, toch altijd wel buitenissig zijn. Nu ineens die verstrooidheid, en dit haastig weggaan, terwijl niemand thuis wachtte.

Hij kon ook niet weten, hoe het binnenkomen van een tamelijk opgewonden troepje jongelui, dat hen, verscholen als ze zaten, niet eens opmerkte, z'n neef schokte, als deed deze een pijnlijke ontdekking.

Want onder die, hem vreemden, had hij Henri Van Slooten Rengersma herkend.

Terwijl hij met moeite een hem niet interesseerend gesprek gaande hield, observeerde mijnheer Vinkesteijn de jongelui. Een paar dingen werden hem duidelijk: ze kwamen hier niet voor het eerst, en ze waren gewend goeden sier te maken. Dat leerden hem de gedragingen der kellners.

Verder was er in hun luidruchtigheid, evenzeer als in hun geheimzinnig samenspreken, iets, wat hem zoo benauwde, dat hij het in 't eind niet langer uithield onzichtbaar toeschouwer te zijn.

En zich plots voor Henri stellen durfde hij evenmin; al geloofde hij, dat hij den jongen niet onverschillig was; al had hij gemeend bij hem kwaliteiten te ontdekken, waarop hij een beroep zou kunnen doen om hem te onttrekken aan een gezelschap, dat schadelijk leek,

hij mistrouwde toch z'n invloed te zeer, dan dat hij zich durfde blootstellen aan een zoo gevaarlijke en tevens zoo pijnlijke proef: hem te vermanen ten aanhoore van kameraden van gelijken leeftijd.

Dus trok hij zich terug, maar terwijl z'n gast aanspraak maakte op z'n belangstelling, was deze op een gansch andere wijze met een geheel ander persoon bezig.

Geen wonder, dat de bezoeker in z'n woonplaats teruggekomen, de overtuiging uitsprak, dat z'n neef nog een even onpractische idealist was, als vroeger, en hij het eigenlijk slecht getroffen had met niet diens vrouw te ontmoeten.

Mijnheer Vinkesteyn intusschen maakte een lang niet onpractisch gebruik van de paar dagen eenzaamheid, die het afwezig-zijn van z'n vrouw hem verschaften.

Na een nacht van weinig slapen en veel nadenken had hij dit gevonden: hij moest met Henri praten als man tegenover man. Dat alleen nam weg voor den jongen de vernedering van hetgeen gezegd moest worden; en verkleinde de kans dat hij in verkeerde hoogheid zou wegstooten de hem eerlijk-geboden vriendenhand.

Het was Thea's lesavond, maar mijnheer zegde die af, met de mededeeling dat hij Henri zou laten weten, dat z'n zuster niet kwam.

Echter wachtte hij met die mededeeling, tot de jongen reeds tegenover hem zat. En meteen zei hij hem de reden, waarom hij hem dus wilde ontvangen: alleen.

Even nog trachtte Henri in hoogheid zich te verzetten tegen wat hij, in jongenstrots, noemde: inmenging in zijn zaken.

Doch juist dien bewusten avond was de jonker verder gegaan dan ooit; toen ook voor 't eerst hadden z'n voorstellen Henri's walging gewekt (z'n omgang met mijnheer Vinkesteyn was hiervan mee oorzaak); doch toen ook voor de eerste maal had hij pijnigend gevoeld, hoe 'n sterke band hem bond aan den jonker, en hoe moeilijk hij opgewassen was tegen den zwaren strijd, die hem wachtte, wilde hij zich onttrekken aan diens invloed, waarvan hij nu de neerhalende werking wel gevoelde.

Na z'n kort verzet dreef de naar zwakheid overhellende aan-

hankelijkheid van zijn wezen hem tot vertrouwelijkheid tegenover den ander. Het werd hem duidelijk: nu moest hij kiezen tusschen dezen rein-willenden raadsman en den anderen, den jongeren, die zich placht te beroepen op z'n trots en z'n gevoel van zelfstandigheid, doch die zelf, hij begreep het nu, die eigenschappen meteen aan banden legde.

Hortend en verward waren de woorden van z'n biecht. Wat hem vanzelf-sprekend en flink had geleken in gezelschap van z'n kameraden, kreeg een gansch ander aanzien nu het uitgesproken werd in deze stille kamer. Daarbij was hij zoo gewend, Thea hier te zien zitten, dat hij zich slechts moeilijk losmaken kon van de gedachte: zij weet nu ook alles.

Doch ook van zijn zich-eenzaamvoelen in de toch wel comfortabel-ingerichte woning der Hooghuizens sprak hij, en mijnheer Vinkesteyn, met z'n gevoelig kunstenaars-temperament, begreep.

Doch hoe den jongen daar weg te krijgen, terwijl er geen feitelijke reden tot klacht leek te bestaan?

Voor 't oogenblik wist hij niet beter te doen dan, op z'n warmsten toon te vragen: „Zijn we nog vrienden, Henri?”

En de jongen, aangedaan, zei moeilijk: „Als u 't nog wil, mijnheer.”

VIII

Schoon een enkel gebaar, een vaag woord, hem soms iets verried, verkeerde mijnheer Vinkesteyn meest in bange onzekerheid over de vraag, wiens invloed het winnen zou bij Henri: de zijne of die van den jonker. De laatste had alles voor, en de musicus wist, hoe gevaarlijk een beroep op de trots van een zwak karakter zijn kon.

Wanneer hij dit bedacht, bruiste machteloze toorn in hem op tegen een opvoeder, die een jongen als Henri in huis kon hebben, van dag tót dag, zonder zich te bekommeren om iets anders, dan diens materiele behoeften. En daarvoor werd de man dan nog ruim beloond ook!

Toen ineens werd de stad, hoewel die toch tamelijk groot was, opgeschrikt door vage geruchten over zekere daden, die door scholieren van middelbare scholen bedreven zouden zijn.

Verder dan geruchten kwam men niet; er werd gesust en wellicht pressie uitgeoefend, zoodat het eenige, wat men met positieve zekerheid kon zeggen, tenslotte was dat enkele oudere leerlingen van een paar scholen tusschentijds vertrokken waren naar inrichtingen buiten de stad. Onder hen was de jonge Wierda tot Nijenvelde.

Mijnheer Cloet van Meyendel, Henri's voogd, had intusschen wel zooveel gehoord, dat hij zich verontrustte. Dus ondervroeg hij de eerste gelegenheid die zich voordeed, z'n pupil: „Was jij soms ook betrokken in die schunnigheden? Je ging veel met die Wierda om, niet?”

Tegenover z'n oom en voogd bestierf elke vertrouwelijke mededeeling op Henri's lippen. Dus zei hij enkel stug: „U hebt dat immers zelf goed gevonden?”

„Ja, maar natuurlijk, ik wist niet Iemand met zoo'n naam Dat die zich zou verlagen.”

Mijnheer Cloet voelde zich onzeker, wat hem, nu hij stond slechts tegenover zoo'n jongen, toch hinderde. Dus besloot hij: hij ging mijnheer Hooghuizen er over spreken. Iemand die op zich nam een jongen leiding te geven, moest ook weten, wat hij uitvoerde!

Nu geviel het, dat ditzelfde onderwerp was aangeroerd in menig vertrouwelijk gesprek tusschen mijnheer en mevrouw Hooghuizen. Gelijk gezegd: ze stonden niet cynisch-onverschillig tegenover hetgeen over hen gesproken werd door vrienden en kennissen. En dat nu de naam van hun huisgenoot, al was het heimelijk, genoemd werd in verband met wat een schandaal leek!

Dus nam mijnheer Hooghuizen, nu Henri's voogd kwam klagen over het onvoldoende toezicht op het doen en laten van den jongen, gaarne de gelegenheid waar, zich over gezegde onaangenaamheid te wreken op den weledelgeboren heer Cloet van Meyendel.

Met iets meer woorden herhaalde hij hetzelfde, wat Henri reeds gezegd had: dat mijnheer zelf toestemming had gegeven tot dien

omgang. En omdat ze beiden eenigszins opgewonden waren, eindigde het gesprek hiermee, dat mijnheer Cloet verklaarde: hij liet den jongen niet hier, en mijnheer Hooghuizen hem in hooghartigheid niets toegaf door te zeggen: hij dacht er, na 't gebeurde, niet over hem te houden. Z'n eer en goede naam als opvoeder waren er mee gemoeid.

Aan den jongen, als eerst-belanghebbende, dachten ze geen van beiden.

Thea echter, die meer begrepen had dan zelfs Henri haar zei, herinnerde zich hetgeen ze haar moeder beloofd had. Ze kende maar twee personen, die haar broer zouden kunnen geven wat hij noodig had, en dus deed ze, wat ze zelf eigenlijk een brutaliteit vond, en vroeg hun, Henri in huis te nemen.

Mijnheer Vinkesteyn, hoewel hij er nooit aan gedacht had z'n inkomsten op die manier te vergrooten, en niet noodig had, dit te doen, zei niet meteen: „neen.”

Hij was zich echter te goed bewust van de zwaarte der taak, die hij door een toestemmend antwoord te geven, op zich zou nemen, om direct te antwoorden: „Ja.”

Dus beloofde hij, er over te zullen denken.

Hij deed meer, en praatte er over met wie evengoed belanghebbende was: z'n vrouw.

Die vond: „Het gaat tenslotte om den jongen zelf. Als we werkelijk iets voor hem zijn kunnen . . . Maar zal het niet te zwaar voor ons blijken? Wij hebben geen ondervinding van opvoeden.”

Waarop mijnheer antwoordde: „Als ik dacht, er zelf mee klaar te kunnen komen, met jouw hulp dan, zou 't zeker op een mislukking uitloopen. Maar *als* het verkeerd met hem gaat, later, zou ik me tegenover een God, Die Zelf vol erbarming is, niet verantwoord achten, wanneer ik niet tenminste geprobeerd had hem te helpen.”

Toen zei mevrouw warm: „Dan doen we het.”

Omdat hij haar zoo goed kende, hoorde hij er de woorden achter, die ze niet uitsprak: „met Gods hulp.”

Dit besluit betekende voor den jongen niet: het einde van den

strijd. Wellicht was het eerder een begin, wijl van nu aan het beroep op het goede in hem zich sterker zou doen gelden, dan toen hij onwetend nog was van de verleidingen van het kwade.

Wat het wel inhield was: hulp, raad, steun, en vooral: gebed, zooveel en zoovaak dit alles noodig was.

En het zijn tenslotte deze dingen, waarvoor de Hooghuizens en de Cloet van Meyendels geen oog en geen waardeering hebben, die den boozen vijand zijn slachtoffers ontrukken.
